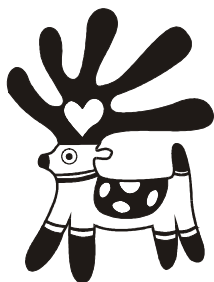

NUMER 2 (9)
KWIECIEŃ
2003

Muzeum Kultury Ludowej
Towarzystwo "Ojcowizna"

POD JELONKIEM

WYDANIE A

WĘGORZEWO

ROK III

Święto Wiosny 2003

Wabienie bocianów

Tegorocznej Wiosny ani widu, ani słyhu. Co prawda przez moment zrobiło się wiosennie, ale na krótko, a ponadto nie przyleciały jeszcze ani jaskółki, ani bociany. Starzy ludzie powiadają, że to przez niestaranne topienie Marzanny. Dlatego też węgorzewskie Muzeum Kultury Ludowej wraz z Towarzystwem „Ojcowizna” podczas tegorocznego Święta Wiosny postanowili błąd ten naprawić. Każdy z zespołów otrzyma Marzankę i... uwiezie ją z Węgorzewa w świat. Zimą więc mamy już w głowy, więc bociany przybywajcie.

Jł, fot. J. Racis

Lista obecności

W tym roku swoje dzieła wystawić będą:

- ◆ **Józef Aleksandrowicz** (Suchawa) – wyroby z wikliny
- ◆ **Anna Bałdyga** (Mazuchówka) – palmy
- ◆ **Andrzej Barwiński** (Łyse), wyroby z wikliny, piwo kozicowe
- ◆ **Zofia Bielecka** (Szczytno) – haft kujawski
- ◆ **Sławomir Chomiczewski** (Lipsk) – wyroby z drewna (misy)
- ◆ **Stanisław Deptuła** (Szczytno) – rzeźba
- ◆ **Zofia Dobosz** (Lidzbark Warmiński) – haft, koronka, pieczywo
- ◆ **Jolanta Dudko** (Kętrzyn) – malarstwo na szkle, pisanki
- ◆ **Krystyna Durtan** (Żywki) – malarstwo na szkle, malarstwo na drewnie
- ◆ **Mieczysław Gajlewski** (Radziejewo) – wyroby z wikliny
- ◆ **Danuta Grabowska** (Pogubie Średnie) – wyroby tkackie (chodniki), palmy
- ◆ **Andrzej Graczyk** (Dobrosko Włościany) – rzeźba w drewnie (ptaszki)
- ◆ **Krystyna i Barbara Hadała** (Worgielity) – pieczywo obrzędowe, haft krzyżkowy, palmy
- ◆ **Andrzej Hareza** (Talki) – rzeźba
- ◆ **Ewa Janecka** (Ełk) – ceramika
- ◆ **Bogumiła Kanoza – Jegorow** (Suwałki) – palmy
- ◆ **Czesława Klisiatys** (Pogubie Średnie) – wyroby tkackie (chodniki), palmy
- ◆ **Tadeusz Koniuszaniec** (Węgorzewo) – rzeźba w drewnie
- ◆ **Adam Kuźma** (Bystry) – ceramika
- ◆ **Sylwester Mickiewicz** (Olsztyn) – ceramika
- ◆ **Ewa Mucha** (Lipsk) – pisanki, palmy
- ◆ **Marian Murat** (Biskupiec) – rzeźba
- ◆ **Alicja Olszewska** (Pierkunowo) – koronka szydełkowa
- ◆ **Alina Oterska – Gierga** (Węgorzewo) – haft
- ◆ **PSS „Społem”** (Węgorzewo) – pieczywo (baranki)
- ◆ **Antonina Rynkiewicz** (Wydmyny) – wyroby szydełkowe, ozdoby, zabawki
- ◆ **Olga Sachryń** (Węgorzewo) – haft
- ◆ **Zofia Sewastianowicz** (Lipsk) – pisanki
- ◆ **Dorota Sulej** (Żywki) – pocztówki, pisanki
- ◆ **Andrzej Sulowski** (Klimki) – rzeźba w drewnie
- ◆ **Genowefa Sztukowska** (Lipsk) – pisanki, palmy
- ◆ **Krystyna Tarnacka – Jurgielwicz** (Lidzbark Warmiński) – pisanki
- ◆ **Janina Wierzbicka** (Srokowo) – wycinanki, haft, plamy

- ◆ **Sylwia Włodarczyk** (Olsztyn) – pieczywo obrzędowe i figurki woskowe
- ◆ **Maria i Jan Wrublewscy** (Hajnówka) – wyroby z drewna
- ◆ **Barbara i Wiesław Zawistowscy** (Olsztyn) – ceramika

Wśród zespołów wystąpią:

◆ **Grupa z SP 2 w Węgorzewie**

Dzieci ze Szkoły Podstawowej nr 2 w Węgorzewie przedstawia „Polskie zwyczaje wielkanocne i obrzędy związane z powitaniem wiosny”. Scenariusz opracowała opiekująca się zespołem Joanna Chachulska. Zaprezentowane zostaną tradycje wiążące się m. in. z topieniem Marzanny, chodzeniem z gaikiem i z kogutkiem.

◆ **Grupa z Węgielsztyna**

Młodzi artyści pracują pod patronatem Centrum Kultury i Promocji w Węgorzewie. Zespołem kieruje Agnieszka Zakrzewska. Węgielsztynianie zaprezentują widowisko „Idzie wiosna” według scenariusza Ewy Śmiech z Opola Lubelskiego. Dzieci będą witały Wiosnę, przeganiając Marzannę.

◆ **„Jarzębina” ze Stradun**

Straduński zespół, działający przy tamtejszym Domu Kultury zaprezentuje „Wykupek wielkanocny”, nawiązujący do tradycji ludowej Warmii i Mazur. Widowisko oparte jest na scenariuszu członkini zespołu Anny Łubowicz. Prezentuje zwyczaj chodzenia po

domach w okresie Wielkiej Nocy wykupników. Kierownikiem zespołu jest Krzysztof Łapiński.

◆ **„Krasnoludki” z Kętrzyna**

Zespołem ze Szkoły Podstawowej nr 4 w Kętrzynie opiekuje się Halina Kojtek. Młodzi artyści przedstawia „Wielkanocne obyczaje”. Widowisko składa się z wierszy i piosenek oraz krótkich opowieści o świątecznych zwyczajach. Scenariusz opiera się na kilku publikacjach, drukowanych m. in. w „Świerszczyku” i „Płomyczku”.

◆ **„Perelka” z Nowej Wsi Elckiej**

Zespół kierowany przez Wandę Kochanowską działa w Domu Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Elckiej. Węgorzewska publiczność będzie miała okazję zobaczyć widowisko „Niedziela Palmowa” według scenariusza opartego na przekazie Lucyny Konopki ze wsi Konopki Chude, niedaleko Jedwabnego. Będzie więc święcenie palm i... smaganie dziewcząt wierzbowymi różgami, jak to dawniej bywało w powiecie łomżyńskim.

◆ **„Takt” z Kętrzyna**

Zespół działa w Szkole Podstawowej nr 4 im. Stanisława Moniuszki w Kętrzynie, pod kierunkiem Barbary Szklar. Na tegorocznym przeglądzie przedstawi „Polską Wielkanoc” opartą na Magazynie Internetowym „Publikacje dla Nauczycieli”. Jest to

montaż poetycko – literacki opowiadający o wydarzeniach Wielkiego Tygodnia, zwraca też uwagę za związek Świąt Wielkanocnych ze zjawiskami zachodzącymi w przyrodzie w okresie wiosennym.

◆ „Zaciszuki” z Węgorzewa

Zespół śpiewaczy „Zaciszuki” na tegorocznym przeglądzie zaprezentuje XVII – wieczne pieśni wielkopostne. Słowa zaczerpnięto ze starej kantyczki, melodia tradycyjna. „Zaciszuki” działają pod kierunkiem Elżbiety Buczek. Patronem jest Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie.

◆ „Zielona Dąbrowa” z Nowej Wsi Elckiej

Teatr obrzędowy od wielu lat działa w Domu Kultury w Nowej Wsi Elckiej. Kieruje nim Wanda Kochanowska. W tym roku na węgorzewskiej scenie wystawiona zostanie „Droga krzyżowa” według przekazu Marianny Przybyszewskiej ze wsi Wólka Mała, w powiecie grajewskim.

◆ „Żaczki” z Węgorzewa

Młodzi artyści przedstawiają „Chodzenie po wykupie” według scenariusza Kazimierza Tarasiewicza. Młodzi węgorzewianie radośnie będą oznajmiać Zmartwychwstanie Pańskie, zapewniając jednocześnie, że „Palma bije, nie zabije”. Zespół działa pod patronatem Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie.

Czy wiecie, że...

Dawniej na terenie Mazur okres Wielkiego Postu i Świąt Wielkiej Nocy wiązał się z wieloma przesadami.

- W Wielki Czwartek sadzono sadzonki kwiatów i przesadzano kwiaty doniczkowe.
- W Wielki Piątek nie wolno był się czesać, bo kury będą grzebać w ogrodzie.
- Wierzono, że w Niedzielę wielkanocną słońce wschodzi w podskokach, ponieważ Baranek Boży cieszy się ze zmartwychwstania Chrystusa.
- Szczególną moc podczas Wielkanocy ma woda, w której brano symboliczne kąpiele, aby przepędzić wszelkie choroby (uzdrawiająca moc miała woda w stawie w pobliżu pola bitwy pod Grunwaldem).
- W Noc wielkanocną pławiono również konie.
- Wierzono też, że tej Nocy woda zamienia się w wino.
- Szczególną rolę odgrywało smaganie. Gałązki zachowywano i wyganiało się nią wychodzące po raz pierwszy na pastwisko bydło.
- W Poniedziałek wielkanocny oblewano nie tylko panny, ale również bydło w oborze. Wierzono, że oblana osoba będzie przez najbliższy rok pracowita. Woda ta była również używana jako środek leczniczy na najróżniejsze dolegliwości.

AB

Wykorzystano: Max Toeppen, *Wierzenia mazurskie*, [w:] *Mazury. Tradycja i codzienność*, Olsztyn 2002.

UWAGA ! POTRZEBNA NAM POMOC !

Szukamy Wiosny !

W dniu Święta Wiosny w Muzeum Kultury Ludowej, poprosimy o pomoc w sprawie:

Czy pomyliliśmy się planetę ?

Jesteśmy dwoma ufoludkami z dalekiego świata i zastanawiamy się, czy jesteście w dobrym wymiarze. Byliśmy jednak pewne, że zima u was jest tylko raz w roku, ale wydaje się, że akurat dwa razy... Dokąd wiosna wyjechała ????! Co się z nią stało ?!!!! Takie pytania w każdej chwili nas napadają. Czyżby wiosna trwałaby tylko dwa tygodnie (10 marca – 25 marca), a potem znów nastawała zima ?

Dzisiaj w Węgorzewie jest nas więcej – nasze plemię przyjechało do was - może spotkacie się z nimi na kiermaszu..., więc zastanawiamy się jak im wytłumaczyć takie dziwne i nagłe zaginięcie Wiosny ? Naprawdę potrzebujemy waszej pomocy i chętnie zbieramy wasze wytłumaczenia.

Łatwo nas znaleźć w okolicy: słabo mówimy w waszym języku.

Chodźcie do nas, potrzebne wam tylko hasło : „OFDOPAK”.

Zresztą jako dwa ufoludki przebywające w Węgorzewie, jeden od września, drugi od marca, zaobserwowałyśmy już parę dziwnych rzeczy. A naprawdę ostatnio robi się jeszcze dziwniej.

Problem braku Wiosny wiosną jest mniej więcej tak samo nieprawdopodobny jak jeżdżenie samochodem po jeziorach, albo picie kawy i... zjedanie z niej fusów, albo odrywanie jednego rogu... karty telefonicznej.

To wszystko jest chyba możliwe, skoro można dostać od policji mandat za przechodzenie przez ulicę poza przejściem dla pieszych, albo można napić się grzanego piwa z cynamonem, oraz z kolei nigdy nie napić się wody bezbarwnej. Istnieje nawet możliwość jedzenia kapusty i ogórków do każdego posiłku, lub można jechać autobusem 35 kilometrów przez 1,3 godziny !!! Czy jesteśmy na pewno w tej samej galaktyce?

Piernikowy świat

12 kwietnia, podczas tegorocznego Święta Wiosny zostanie uroczystie otwarta wystawa Sylwii Włodarczyk „Piernikowy świat”. Obok pierników będzie można zobaczyć m. in. świece z wosku, pisanki wyklejane ziarnami oraz rekwizyty związane z pszczelarstwem.

Serdecznie zapraszamy na... najśladszą wystawę jaka do tej pory była prezentowana w Muzeum Kultury Ludowej.

A oto co napisał o Sylwii jej przyjaciel Marek Ostrowski:

Dnia 23 września 1969 roku dom Jana i Elżbiety Włodarczyków powiększył się o dziecko płci żeńskiej – Sylwię, Elżbietę. Dziecko kapryśne, grymaśne strasznie, płaczące i głośne. Cieszyła się mama Elżbieta, pszczelarka z krwi i kości od pokoleń – informacja ta bardzo istotna w niedalekiej przyszłości.

Sylwia rosła opornie, edukując się w szkole podstawowej, a następnie średniej. W tym czasie jej niespokojny duch, ganiał ją z zajęć z historii sztuki w Młodzieżowym Domu Kultury do PCK-u (wcale nie do Polskiego Czerwonego Krzyża, lecz Powiatowego Centrum Kultury), gdzie jako SIM (Społeczny Instruktor Młodzieżowy) udzielała się aktywnie. W tym czasie kształtowała się jej dusza artystyczna i społecznikowska. Próba dostania się na historię sztuki na Uniwersytecie Warszawskim była ciężkim ciosem dla jej wrażliwości i wy-

obraźni. Edukowała się jeszcze około lat dziesięciu, szukając swego miejsca w życiu i na ziemi. Nim się obejrzała razem z mamą gospodarzyła już na dobre, a że w między czasie trafiły się jeszcze jedne „męskie” ręce, robota szła szybko i z dobrym efektem.

Do dziś prowadzi razem z Mamą Elą i swoją „Drugą Połową” Gospodarstwo Ogrodniczo – Pszczelarskie i udziela się społecznie prowadząc zajęcia na „Zielonych Szkołach”.

Zimą, gdy pszczoły odpoczywają ona wykorzystuje ich produkty miód, wosk, propolis, tworzy swoje cudeńka, a efekty tej pracy mogą Państwo zobaczyć w węgorzewskim Muzeum.

Sylwia Włodarczyk ze swoimi „cudeńkami”. Fot. J. Racis

Przed latami, przed wiekami

* 15 lat temu

6 maja 1988 r. w Warszawie Order Sztandaru Pracy II klasy otrzymał **Piotr Mazul** z Węgorzewa, twórca sukcesów miasta w konkursie „Mistrz gospodarności”.

* 75 lat temu

16 maja 1928 r. urodził się **Janusz Jasiński**, historyk, autor prac o rozwoju świadomości na Warmii i Mazurach, współwydawca zbioru utworów Michała Kajki pt. „Zebrałem snop plonu”.

* 460 lat temu

20 maja 1543 r. zmarł we Fromborku **Mikołaj Kopernik** (*1473).

* 460 lat temu

21 czerwca 1543 r. na stu włókach ziemi założono wieś **Pozezdrze**, zasadzcą, a później sołtysem był Paweł Mały z Leca (Giżycka).

* 45 lat temu

2 czerwca 1958 r. zmarł **Alfons Franciszek Klonowski** (*29.04.1914 r.), etnolog, etnograf, muzeolog. Studia etnograficzne ukończył na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Pracował jako nauczyciel na Pomorzu i jednocześnie był asystentem na UMK w Toruniu. Był długoletnim kustoszem działu etnografii Muzeum Mazurskiego w Olsztynie. Zorganizował Skansen w Olsztynku, gromadził i opracowywał

dokumentację z zakresu kultury materialnej i sztuki ludowej regionu Warmii i Mazur. Ogłosił wiele prac zwłaszcza dotyczących budownictwa ludowego.

* 20 lat temu

22 czerwca 1983 r. zniesiono w Polsce stan wojenny.

* 20 lat temu

Lechowi Wałęsie przyznano Pokojową Nagrodę Nobla, co było triumfem moralnym Solidarności.

* 450 lat temu

10 lipca 1553 r. w **Kutach** spisano dokument lokacyjny. Była to wieś królewska.

* 165 lat temu

11 lipca 1838 r. w Giżycku urodził się **Wojciech Kętrzyński** (+15.01.1908 r. we Lwowie), historyk zwany rewindykatorem polskości na Mazurach. Był dyrektorem Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie, autorem licznych prac m. in. „O Mazurach”, „O ludności polskiej w Prusiech niegdyś krzyżackich”. W Olsztynie działa Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego, a od jego nazwiska pochodzi nazwa miasta Kętrzyna; jest patronem m. in. Towarzystwa Naukowego w Olsztynie oraz kętrzyńskiego Muzeum.

* 290 lat temu

12 lipca 1713 r. w ramach tzw. osadnictwa szkatułowego założono wieś **Jurkowo Węgorzewskie**. Była to wieś królewska na obszarze 17 włók.

* 450 lat temu

16 lipca 1553 r. założono wieś czynszową **Piłaki Małe**.

* 310 lat temu

21 lipca 1693 r. w Giżycku zmarł **Andrzej Wedecke** (*28.02.1632 r. w Węgorzewie), kaznodzieja polsko-ewangelicki. Był rektorem w Szczytnie, a w latach 1657-1693 proboszczem w Giżycku. Przetłumaczył z języka niemieckiego na polski ok. 60 pieśni.

kj

Należy zobaczyć

Oto wystawy czasowe prezentowane aktualnie oraz w najbliższym czasie w węgorzewskim Muzeum:

- „Losy Nasze...” – wystawa prac nadesłanych na V edycję konkursu na wspomnienia i pamiątki rodzinne (do 31 maja).
- „Piernikowy świat” – wystawa prac Sylwii Włodarczyk z Olsztyna (do 18 maja).
- „Batiki i stroje Indonezji” – ekspozycja ze zbiorów Muzeum Misyjno – Etnograficznego Księży Werbistów w Pieniężnie (maj – czerwiec).
- Wystawa łowiectwa (maj).
- Wystawa materiałów, dokumentów, zabytków etc. zebranych przez uczestników Międzynarodowego Rajdu Węgorzewskiego (czerwiec).

- Wystawa zabawek ze Szkoły Artystycznej w Czarniachowsku w Rosji (czerwiec).
- „Eskimosi” – wystawa strojów ze zbiorów Dariusza Morsztyna z Giżycka (lipiec – sierpień).
- „Wakacje z ceramiką” – wystawa prac uczestników warsztatów i plenerów ceramicznych (lipiec – sierpień).
- Wystawa szkła artystycznego Jurija Leńszyna z Kaliningradu w Rosji (sierpień).

Należy być

A oto najważniejsze imprezy organizowane wkrótce przez Muzeum Kultury Ludowej:

- VI 2003 r. – XXIV Międzynarodowy Rajd Węgorzewski.
- VII 2003 – XI „Wakacje z ceramiką”.
- 15-29 VII 2003 r. – Międzynarodowy Plener Ceramiki „Imaginacje Artystyczne”.
- 2-3 VIII 2003 r. – XXVI Międzynarodowy Jarmark Folkloru.
- VIII 2003 r. – II Międzynarodowy Plener Malarski.

Numer 2 (9)/2003 „Pod Jelonkiem” do życia powołali: Anna Bielezo, Krystyna Jarosz, Jerzy Łapo, Maëlle Quere.